

Brezsrčna graščakova hči.

ivel je graščak Trdan, skop človek, ki je imel še bolj skopo hčerko Mreto. Graščak ni dal skoraj nobenemu siromaku vbogajme, Mreta pa sploh nikomur.

Pripetilo se je, da je prišla v grad siromašno oblečena žena z drobnim detetom v naročju.

Zunaj je neusmiljeno tulila burja. Bilo je že pozno jeseni, a mati in otrok sta bila slabo oblečena in vsa premrta.

Ženica je dospela do grajskih sob in potrkala.

Odrpala so se vrata. Na pragu se je pojavil graščak, ki je hotel ženo neusmiljeno zavrnuti. Pa se je zazrlo vanj dete in ga milo pogledalo s svojimi zvezdnimi očmi. In graščaku se je omehčalo srce.

»Le pojdi z otrokom v kuhinjo! Naj ti da kuharica kruha in krožnik juhe, a otročičku požirek mleka. Reci ji, da sem jaz ukazal!«

Žena se je zahvalila in odšla.

Na stopnicah je srečala grajsko hčer, ki jo je ustavila in radovedno vprašala, kam gre.

»Gospod graščak me je poslal v kuhinjo, da se okrepčam,« je odvrnila neznana ženica in hotela dalje.

Tedaj se je Mreta razhudila, da so se ji napele žile na vratu:

»Le kar poberi se! Če bomo tako razvajali berače, jih bo vedno več, a mi pojdemo mesto njih prosjačit! Ničesar ne dobiš, prav ničesar ne!«

Ženica jo je žalostno pogledala, otroček je uprl vanjo pogled svojih globokih oči in začutila je čudno zadrego. Vendar je zamahnila nejevoljno z roko:

»Le pojdita, odkoder sta prišla!«

Preden je Mreta tisti večer legla počivat, jo je oče pri večerji nenadoma vprašal:

»Ali si videla siromašno ženo z otrokom, ki sem ju poslal v kuhinjo? Nekaj posebnega je bilo v očeh tistega siromačka?«

»Srečala sem ju na stopnicah in ju zavrnila. Kaj naj hodita v kuhinjo pojedat drugim?« je odvrnila hči.

»Nisi prav storila! Kar čutim, da si delala krivico! Zakaj si taka hčerka moja?« jo je posvaril oče.

Hčerka je skomizgnila z rameni:

»Saj nas bodo ti prosjaki spravili na beraško palico!«

Odšla je v svojo sobo počivat. Legla je, a ni mogla zaspati. Komaj je zaprla oči, je že zazrla pred seboj podobo siromašne žene z otrokom v naročju. Šele proti jutru je utrujena zaspala.

In spet je stala pred njo žena z detetom in jo v sanjah prosila vbogajme.

Mreta je ostala trdosrčna in je ni marala niti poslušati.

Tedaj je siromačka pred njo pokleknila in dvignila roke:

»Zavoljo njega, zaradi svojega otroka klečim pred teboj ponižana in skrušena ter te prosim usmiljenja!«

Mreta se je obrnila proč.

Žena se je dvignila, odgrnila svojo lahno, beraško ogrinjačo in vsa zasijala v prosojni luči, ki je jemala vid, a okoli Deteta so se zaiskrile blesteče zvezde.

In Mreta je spoznala Marijo z božjim Detetom in se prestrašila.

Mati božja ji je mirno zapretila:

»Spremenila se boš v ostudno kačo! Le ker je bil tvoj oče dober z nama, boš vsako noč uro pred polnočjo dobila svojo prvotno podobo, toda samo za eno uro, ti trdosrčna neusmiljena mladenka!«

In dekle je začutila v sanjah, da postaja od samega strahu kar trda in mrzla. Zazeblo jo je, da se je stresla in prebudila. Oddahnila se je in hotela dvigniti odejo ter se pokriti. Tedaj je preplašena spoznala, da ne more dvigniti rok.

Skozi okno je sijala mlečna mesečina in se sproščala čez njeno ležišče.

Mreta se je nekoliko dvignila in se ozrla po postelji. Tedaj je divje zakričala, a iz grla se ji je odtrgal samo sikajoč glas, saj je opazila, da se je spremenila v grozno kačo.

Splazila se je iz postelje in počasi zlezla iz hiše. Za gradom je ležala siva groblja in kača se je skrila med njenim kamenjem.

Graččak je zjutraj iskal hčerko in jo klical. Ni je bilo. Razposlal je svoje hlapce, naj jo poiščejo, a vsi so se prazni vrnili domov. Šele pozno ponoči je potrkala na vrata Mreta, se vrgla objokana očetu v objem in mu razodela svojo strašno nesrečo.

Starec je zaihtel in hčerko tolažil, saj se mu je preveč smilila, da bi jo kregal zdaj, ko je bilo že prepozno.

Odslej je graščak večerjal vsako noč okoli polnoči in z njim njegova nesrečna hči. Nihče ni smel tisti čas blizu, saj se je Mreta potem vsako noč spremenjena v kačo vračala nazaj med groblje in zapustila svojega žalostnega očeta.

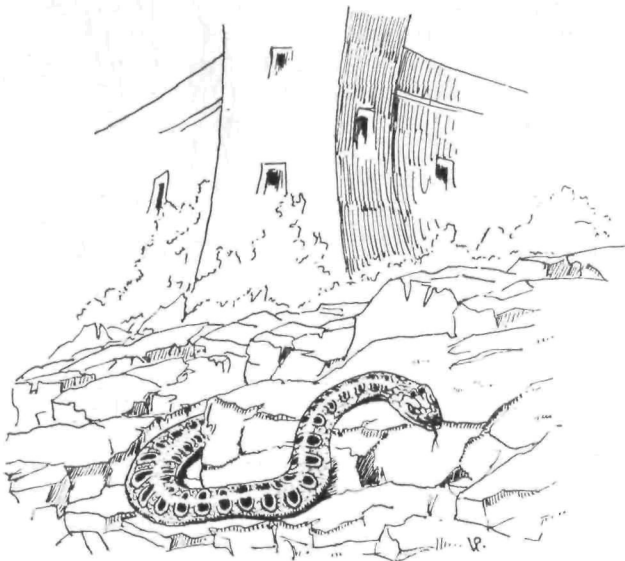
*

Po tem dogodku je minilo pet let.

Graččak Trdan je postal popolnoma drug človek. Njegovo srce je bilo zdaj milosrčno in dobro, podpiral je siromake, skrbel za revne in bolne vaščane ter pomagal vsakemu, kdor je bil pomoči potreben. Njegovo bogastvo pa zato ni trpelo. Vse, česar se je lotil, se mu je posrečilo.

Nekega dne je pod večer prispela v grad revna ženica z detetom.

Stari graščak je ni spoznal, saj je bila sedaj čudovito mlada in lepa, a Otrok je ves sijal od nadzemske miline. Takoj ko ju je zagledal, je ukazal služabniku, da mora postreči tujki kar v njegovi sobi. Ko je opazil, da je Otroček zaspan, ga je sam vzel v naročje in ga odnesel v posteljo svoje hčerke:

»Le spočij se, ljubo dete! Dokler se ne spočiješ, vaju ne pustim dalje.«

Otrok pa je le malo časa spal. Že se je predramil in klical svojo mater, ki ga je vzela v naročje, se graščaku zahvalila in hotela oditi.

Pri vratih pa se je ustavila in se okrenila:

»Vem, kaj vas teži! Bodite pomirjeni, čas rešitve se bliža! Ko pride nocoj k vam hčerka, naj leže v posteljo, v kateri je počival moj otroček, in naj ostane v nji do jutra!«

Graščak se ji je hotel zahvaliti, skočil je za njo k vratom, pa je ni bilo nikjer. Zginila je.

Ko je prišla tisti večer Mreta k svojemu očetu, je bila silno trudna in zaspana, da se ji niti jesti ni ljubilo.

»Takoj moraš v posteljo, da se spočiješ!« ji je ukazal oče in jo odvedel v njeno sobo.

Mreta je legla. Nenadoma je začutila po vsem telesu strašno bolečino, da bi najrajši zakričala. Premagala se je in obležala mirno in tiho. Kmalu ji je boleost ponehala in zaspala je.

Ko se je zjutraj prebudila, je stalo sonce že visoko na nebu. Boječ se je ozrla po sebi. Sama ni vedela, kdaj je dvignila roko in jo začutila ter se vsa stresla od razburjenja. Dvignila je odejo in videla, da je ostala mlada in lepa, kakor je bila nekdaj.

Vstala je in se oblekla.

Tedaj je potrkal graščak, ki vso noč ni mogel spati. Odprla je vrata in že sta si ležala v objemu.

Odslej sta bila Mreta in njen oče najsrečnejša človeka. Oba sta delila ljudem dobrote in sta ostala usmiljena in dobrodušna do smrti.

Adolf Sinkovec:

Mati.

Mati mi tiho šepče:

Sin, ne bom Ti pravila, kaj sem Ti,

spoznaj me, v mojo dušo se ozri,

v dom moje bolesti in žrtvovanja,

in vedel boš, da želim Ti sreče.

Glad sem trpela, od žeje medlela,

a v bližino in v daljino

je moja ljubezen do Tebe gorela.